

VIRKAMIEHESTÄ KEIKKAMIEHEKSI

Haastattelu: Pekka Nissilä Kuvat: Kimmo Tähtinen

Ravintolamuusikkona työskentelevä Jouko Haapa-aho vaihtoi lähes 25 vuotta sitten virkamiehen hommat matkustavan muusikon töihin ja viihtyy alalla edelleen. Keikkailu oli ehtinyt tulla tutuksi jo opiskeluaikoina.

Sinulla on musiikin suhteen suorasiteista sikäli, että isäsi Unto on ammattimuusikko. On helppo kuvitella, että innostuksesi soittamiseen on lähtenyt kotioloista.

Kyllä se niin on. Vanhemmat suosittelivat minulle musiikin harrastamista, ja aloitin seitsemänvuotiaana viulunsoitolla. Soitin sitä aika pitkään, viisitoistavuotiaaksi. Siinä tuli välissä kyllä kokeiltua myös kaikenlaista, olin mukana isäni johtamassa [Espoon] Tapiolan yhteiskoulun puhallinorkesterissa soittamassa tuubaa, esimerkiksi. Jätin viulun aika yhtäkkiä ja aloin soittaa huilua, kävin Espoon musiikkiopistossa tunneilla. Soitin rinnalla myös saksofonia.

Tapiolan yhteiskoulussa meillä oli aika tiivistä musiikin harrastamista, siellä oli muun muassa kamariorkesteri. Kun Lappalaisen Mape tuli musiikinopettajaksi, perustimme sinne jazzkerhon. Se muuttui myöhemmin Tapiola Big Bandiksi, jonka rinnalle syntyi 1980-luvun taitteessa Espoo Big Band. Mutta sen myötä innostuin puhaltimista, ja viulun soitto jäi kokonaan pois.

Muistatko silloin teininä miettineesi soittamista työnä? Minkälaisia muistikuvia sinulla on isäsi työstä?

Siihen aikaan oli muusikoilla erittäin hyvät työmarkkinat. Elävää musiikkia oli paljon; muistan että isällä saattoi olla kolme keikkaa päivässä. Hän teki erilaisia studiohommia radiossa, televisiossa ja levytyksissä ja johti lisäksi omaa yhtyettään, joka soitti tansseissa. Mutta aina kotona painotettiin, että olisi hyvä hankkia jokin porvarillinen ammatti. Ja kyllä minä niin ajattelin itsekkin, että ehkä en ota musiikkia itselleni päätoimiseksi elämänuraksi.

Oliko sinulla mitään erityisiä musiikkimieltyksiä nuorena? Mainitsit kamariorkesterin; olitko klassisesta musiikista lainkaan kiinnostunut?

En oikeastaan klassisesta musiikista perustanut, kyllä se jazzin puolelle meni. Ja funk alkoi tulla niihin aikoihin, varsinkin torvibändit Chicago ja Blood, Sweat & Tears; niitähän minä kuuntelin koko ajan. Sitten tuli David Sanborn ja muut, eli sen tyyppinen musiikki oli sydäntäni lähinnä. Ei klassinen musiikki eikä tanssimusiikki. En

ole oikeastaan iskelmämusiikkia kuunnellut ikinä, vaikka sitä nyt ammatikseni teen.

Oliko sinulla koulun ulkopuolella minkäänlaisia bändivirtelmiä?

Kuusitoistavuotiaana olin rokkibändissä, kierrettiin näitä helsinkiläisiä osakuntia; sellaisia opiskelijakapakoita oli aika paljon. Soitettiin sen ajan rockmusiikkia ja valikoituja 50-luvun klassikoita. Se oli kvartetti: kitara, basso, rummut ja foni, ja siinä vaiheessa rupesin vähän lauleskelemaan. Myöhemmin on sitten joutunut laulamaan vaan enempi ja enempi.

Aloit jossain vaiheessa opiskella jotain muuta?

Kiinnostusta oli kaupalliseen alaan. Armeija-aikanani luin kauppakorkean pääsykokeisiin, minne en ihan päässyt. Mutta kauppaopistoon pääsin, ja ajattelin että käydään se nyt ensin ja katsotaan sitten. Armeijan jälkeen päätin tehdä töitä jonkin aikaa ja pääsin saman tien Valtion hankintakeskukseen. Siellä olin melkein kymmenen vuotta ja etenin apulaisjoostopäälliköksi. Mutta tein koko sen ajan oman orkesterini kanssa keikkoja. Bändissä kaikki olivat päiväduuneissa, joten keikkailimme vain viikonloppuisin. Minä hoidin meidän keikkamyynnin ja muutenkin kaikki järjestelyt. Silloin ei ollut ongelmia suoramyyntissä. Saatiin me ohjelmatoimistojenkin kautta keikkoja. Nykyisin menee laskutus firman kautta – ei tosin oman.

Mikä sai ”kahdeksasta neljään”-virkamiehen jättämään virkansa ja siirtymään muusikoksi?

Se oli oikeastaan vähän sattumajuttu. Saimme jonkin verran keikkoja Polarilta, ja kun ne tiesivät, että me olimme tällainen viikonloppubändi, ne ehdottivat että heidän listoillaan oleva uusi laulaja Meiju Suvas tulisi meille solistiksi. Meijukin oli aluksi päivätöissä ja keikkaili vain viikonloppuisin. Tartuimme tilaisuuteen ja aloitimme yhteistyön.

Sitten Meijun tähti nousi levyjen myötä yhtäkkiä niin korkealle, että hän jätti päivätyön. Viikonloput alkoivat olla aivan täynnä, ja minut pudotettiin usein autosta maanantaiaamuna suoraan työpaikkani eteen. Silloin aloin miettiä, ettei tässä ole järkeä; molemmat hommat

”Mitä paremmin hommansa hoitaa, sitä varmemmin niitä hommia riittää.”

kärsivät. Ajattelin, että jos nyt keikailisin jonkin aikaa muusikon hommia, ja otin puolen vuoden virkavapaan. Niin aloimme tehdä rundeja, ja oli sellaiset 25 keikkaa kuukaudessa. Sen puolen vuoden jälkeen kävin sanomassa itseni irti ja kerroin alkavani soittajaksi. Sille tielle jäin.

Ja milloin tämä tapahtui?

Lopetin päivätyön vuonna -83. Meijun kanssa kierrettiinkin vakituisesti sitten kaksikymmentä vuotta. Kyllä me edelleen tehdään yhteistyötä, mutta ehdin minä siihen kiertämiseen jo väsyäkin. Etupäässä teimme yhden illan keikkoja, ei silloin enää ollut kuin joskus joku viikko jossain.

Ja matkat ovat pitkiä. Minä hoidin edelleen bändileaderina kaikki muutkin asiat: kamat ja kuljetukset, eli ajoinkin itse.

Sitten kun tuli pari miljoonaa kilometriä täyteen, niin rupesi keittämään. Samoihin aikoihin Meijukin vakiintui ja sai perheenlisäystä, ja minun tilanteeni muuttui niin, että ryhdyin ravintolamuusikoksi.

Oliko tämä Suvas Regal -vaihe – erinomainen bändinimi sivumennen sanottuna – siis enemmän lavoilla?

Siinä oli kaikkea mahdollista: lavaa, ravintolaa, laivaa. Ruotsissa kävimme säännöllisesti pari kertaa vuodessa viikon kiertueilla ja paljon myös Välimeren lomakohteissa; Rhodoksellakin aivan säännöllisesti.

Mutta sitten siirryitte siis pääsääntöisesti ravintoloihin?

Kyllä, ja sen jälkeen viiden hengen ryhmä vaihtui trioon ja nimikin vaihdettiin tässä yhteydessä Sivas Regaliksi. Nykyään tuntuu sekin olevan liikaa, ovat ajat

”En ole kyllästynyt muuhun kuin siihen hillittömään matkustamiseen.”

kovasti muuttuneet. Keikkailen myös duona. Ohjelmiston pitää olla laaja, aivan laidasta laitaan. Eikä tanssimusiikki pelkästään riitä, vaan sen lisäksi pitää olla niin pop- kuin jazzohjelmistokin. Ja saman keikan aikana usein soitetaan niitä kaikkia. Keikathan ovat vähentyneet aika radikaalisti, mutta monipuolisella ohjelmistolla vielä pärjää.

Elävän musiikin paikat vähenevät.

Kyllä. Ja tietty yleisön osa kuuntelee mielummin mekaanista kuin elävää.

Tutut kuvat

Kun olit kuitenkin ikään kuin koko ajan keikkaillut, ei musiikon työssä varmaankaan tullut mitään uutta vastaan päätoimiseksi vaihdettuasi?

Ei oikeastaan. Kaikki oli kyllä tiedossa. Hyvä esimerkki oli lisäksi isäni uran seuraaminen sivusta.

Isä nimenomaan painotti, ettei kannata urautua, vaan soittaa niin laajaa ohjelmistoa kuin vain pystyy.

Miten hyvin sopeuduit siihen, että toimeentulo oli kuitenkin jossain määrin epävarma?

Kyllä minä tietysti alussa sitä ajattelin, että mitähän tästä tulee. Mutta koko ajan on ollut sellainen tasainen toimeentulo, eikä minua se epävarmuus häiritse. Kyllä sen kanssa oppii elämään. Ja mitä paremmin hommansa hoitaa, sitä varmemmin niitä hommia riittää, se on totuus. Vaikka mekin olemme rajanneet toiminta-alueemme Etelä-Suomeen, eli Pori–Jyväskylä–Joensuu-kaaren sisään, niin kyllä hommia vielä riittää. Mutta Helsingissä silti riittää vain yksi paikka kaikille!

Millaisia alan muutoksia olet huomannut?

Näkyvissä on, että perinteisempi tanssimusiikki on jää-

mässä marginaaliin. Paikkojen ilmettä nuorennetaan ja siihen kuuluu musiikin linjaus. ”Meillä ei soiteta tangoa eikä humppaa” on aika tavallinen kommentti jo, eikä sitä sitten soiteta, vaikka joku yleisöstä sitä toivoisikin. Nuorennuksessa on kuitenkin usein käynyt niin, että tuleekin yleisökato, ja seuraavaksi ravintola vaihtaa omistajaa, joka kokeilee taas uutta konseptia.

Entä kakkosbändiprobleema? Lavajärjestäjät ovat sitä mieltä, että kakkosbändit suorastaan tappavat bisneksen. Ykkösartistin pitäisi esiintyä niin pitkään, ettei kakkosia tarvita, kun ykköset kuitenkin laskuttavat niin paljon, ettei kakkosiin ole varaa.

Ravintoloissa ei kakkosbändejä enää ole, ja lavaympyröistä minulla on käsitys, että kakkosbändeinä on hyvin paljon sellaisia, jotka menevät harrastajina soittamaan millä hinnalla tahansa. Kun kvintetti soittaa trion hinnalla tai jopa alle, niin ei siihen voi ammattilainen mennä kilpailemaan. Toimistoketjutus on myös paha ongelma; keikassa on niin monta ohjelmatoimistoa välissä, että kun sitä bändille tarjotaan, niin hinta on jo niin ”edullinen”, ettei sitä voi ottaa.

Mielen ja kehon terveyttä

Mitä musiikki ylipäätään sinulle merkitsee?

Musiikki on ollut minulle alusta lähtien harrastus, eikä se ole koskaan alkanut työltä tuntua. Tuntuu siltä, että olen vain koko ikäni harrastanut musiikkia. Kyllä musiikki merkitsee minulle paljon. Soittaminen vaan on kivaa (nauraa)! Mutta kyllä se yleisön vaatii. Jos pystyy välittämään saliin hyvän fiiliksen, niin kyllä siitä saa itselleenkin hyvän mielen.

Ja oma vapaus tässä on hienoa. Tämä on niin vapaa ammatti, että parempaa saa hakea kaukaa. Enkä tarkoita sitä, että työnantajan valvonta on muodollista, vaan sitä että voi soittaa melkein mitä tahansa ja voi valita missä ja milloin soittaa. Normaaliin kahdeksasta neljään -kuvioon verrattuna tämä on niin vaihtelevaa, ettei aika käy pitkäksi koskaan. En ole kyllästynyt muuhun kuin siihen hillittömään matkustamiseen.

Onko sinulla ollut musiikon työstä mitään ammattivaivoja?

Olen aina kuntoillut hyvin, joten siltä puolelta ei ole ollut ongelmia. Kuuloni on normaali, mutta pientä tinnitusta kyllä on. Bändi ei ole koskaan soittanut liian kovaa, mutta ehkä pitkät altistumisajat ovat vaikuttaneet. Joskus on myös jännetuppitulehdus vaivannut, mutta siihen löysin hyvän lääkkeen: hakkaa motin halkoja! Talvisin hiihdän, ja se on hyvää liikuntaa soittajalle.

Isälläni on tapana sanoa, että soittaminen pitää hyvin lapsellisenä. Se on hyvä ohje. Hänessä minulla on hyvä esikuva: 75 vuotta täyttänyt, hyvässä kunnossa ja edelleen keikkailee.

Viime vuosina olen alkanut harrastaa monipuolista liikuntaa nimeltä rakentaminen. Rakensin omakotitalon, ja nyt olen remontoitunut kesämökkiä.

Harrastatko varsinaisesti enää musiikkia?

On se vähentynyt paljon, esimerkiksi konserteissa käynti on jäänyt kokonaan. Laivoilla tulee kyllä kuunneltua kotimaisia bändejä paljon. Olen kaksitoistavuotiaan poikani kautta alkanut vähän kuunnella tämän päivän musiikkia, joka oli jonkin aikaa minulla täysin pannassa. En kuullut siinä melodioita enkä harmonioita, mutta nyt on kaikenlaista löytynyt. Ja pitäähän koko ajan treenata uusia kappaleita ohjelmistoon.

Entä levyt? Oletko esimerkiksi mainitsemasi David Sanbornin uraa seurannut sitten teinivuosiesi?

Enpä oikeastaan enää ole seurannut. Michael Brecker tuossa meni, mutta hänenkin musiikkinsa muuttui vähän liian radikaaliin suuntaan; en enää jaksanut hänen jazziaan kuunnella. Se veljesten bändi aiemmin kolahti enemmän. Jos kuuntelen levyjä, niin niitä 80–90-lukujen levyjä, joita olen hankkinut – aina niistä jotain löytää.

Olen kyllä pitänyt triossani – koskettimet ja rummut – saksofonin ja huilun mukana koko ajan. Melkein joka keikalla niistä tullaan kiittämään, että ”on se hienoa kun teillä on noita oikeita soittimia!” 🎷